

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 49.

Stockholm 17 December 1908

1:a årg.

Prenumerationspris: 1/1 År... kr. 4:50 1/2 År... kr. 2:50 3/4 " " " 3:50 1/4 " " " 1:25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 1—2. Stockholm 1908, Aftonbladets tryckeri.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltredd 50 mm. Marginalannon: under texten 15 mm:s höj 1 per gång 10:— Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 % Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	---	---	---

Något om våra konstnärinnor.

VIII.

Sigrid Blomberg.

Ordet »populärt» anses i allmänhet icke för ett smickrande epitet om ett konstverk. Man vill därmed beteckna att det igenkännes och kännes af en hvar, äfven af dem, som stå utanför konstnärlig uppfattning, att det existerar i kopior litet hvarstans och att det finnes att tillgå reproduceradt till billigt pris. Den uppfattningen har blifvit tämligen gängse, att ett konstverk, som i sig förenar de faktorer, hvilka lätt göra det till allmänhetens egendom, samtidigt näppeligen skulle kunna besitta egenskaper af djupt och bestående konstnärligt värde, och att det, på grund af sin åtkomlighet, riskerar att lätt bli vulgariseradt, d. v. s. sänkt från den nivå, det från början intagit.

Men innerst beror det dock utslutande på konstverkets egen halt, om det förmår att »hålla färgen» i den blekningsprocess det oundvikligen har att genomgå, då det efter ett första originaluppträdande kommer allmänheten till mötes i form af olika populariserade, d. v. s. billiga, reproduktioner.

En känd musikkomposition, om än aldrig så ofta afvefvad på ett positiv, kan det oaktadt ha förmåga att bibehålla sin fascinerande klang genom decennierna, och man kan endast finna något barockt i det yttrandet af en af våra unga författare, att S. Marcuskyrkan i Venedig helt enkelt är ful, *därför* att man så ofta sett den klumpigt kopierad på dåliga taflor.

Få skulpturverk ha väl i årens lopp blifvit mera »populära» än Snödroppen, men ingen vill väl påstå, att konstverket i sig därmed förlorat ett uns af sin spröda charme och sin förnäma gratie. Vi lefva ju i ett populariseringens tidevarf, och då konstverken i original äro och alltid komma att förbli mer eller mindre dyrköpta glädjemen för de allra flesta, som icke tillhöra »the upper ten», måste flertalet för konsten intresserade hålla till godo med reproduktioner i fotografi och färgtryck eller, om det gäller skulpturer, i gips och terracotta. Man måste därför med tillfredsställelse se hvarje försök att framställa goda ko-

pior af de konstverk, hvilkas stora, poetiska eller mänskliga innehåll rört någon sträng inom den månghöfdade kropp, som kallas allmänheten, och hvilket därför speciellt röner efterfrågan på reproduktionsområdet. Att] dessa reproduktioner under senare åren afsevärdt höjts i konstnärligt afseende, är ett glädjande faktum.

Ett af dessa konstverk, som redan hunnit bli i hög grad »populärt», som öfverallt möter oss i fotografi och som snart kommer att uppenbara sig i liten skala i terracotta, (icke den vulgära torr-röda terracottan utan ett nytt slag i vacker, varm, grågul ton), är fröken Sigrid Blombergs staty: »Bebådelsen».

Den framställer, som bekant, en knäböjande kvinna, som med slutna ögon och ansiktet öfvergjutet af inspireadt allvar, sträcker sig mot en osynlig vision. Det är inkarnationen af den hemlighetsfulla, stora och heliga aningen, mottagen i ödmjuk, på en gång inåtvänd och lyftad, själsstämning af en benådad varelse. Ett stort allvar, en stor enkelhet och renhet i uttryck och linjer hvilat öfver detta arbete. Utan en gnista af sentimentalitet, värdigt i känslan och buret af en stilla och stark koncentration, ger det ett ovanligt enhetligt intryck af kvinnligt konstnärlig styrka.

Med detta arbete har fröken Sigrid Blombergs namn i ett slag införlivats med »allmänhetens» konstmedvetande, och konstverket har bestått profvet.

Fröken Sigrid Blomberg har under flera år studerat vid konstakademien. Under uppväxtåren i »Smålands urbygd», som hon själf betecknar det, »där man hade två mil till närmaste järnvägsstation och ansåg, att en resa på fyra mil i släde till en julbjudbjudning var en bagatell», växte fröken Blomberg upp. Från denna barndoms- och ungdomstid i ett afhället landthem har hon alltid bevarat en stark attraktion för landet och en längtan att en gång kunna återvända dit för att för alltid bosätta sig ute i naturen.

Med skulptur sysslade fröken Blomberg egentligen icke alls under sin uppväxt. Den enda form af modellering, som hon något ägnade sig åt, var träskärning, där hon, utom rent ornamentala former, snidade djur, hufvuden o. s. v., men för leran och modellérstocken var hon helt och hållet främmande.

Sina konstnärliga studier började hon, likt andra af våra kvinnliga konstnärer, vid Tekniska skolan, där hon under en vinter modellerade, d. v. s. kopierade efter gipsmodell, händer, fötter o. s. v.

Därpå följde inträdet i konstakademien, där arbetet fortsattes under sju år, dock icke oafbrutet. Fröken Blomberg företog under dessa år studieresor under ungefär två års tid i utlandet. I Dresden slog hon sig ned för längre tid, fann en utmärkt atelier och arbetade ostördt och energiskt, intagen af den originella, liffulla och sympatiska sachsiska hufvudstaden med sitt konst- och musiklif, sin fina rokokostämning och sina leende och intressanta omgifningar. Professor Dietz, skaparen af statyn »Gåstjufven» på

Altmarkt i Dresden och med hvilken fröken Blomberg gjort bekantskap, infann sig ibland i hennes atelier, skänkande goda råd och uppmuntrande ord.

Där påbörjade fröken Blomberg också sin första beställning, en altargrupp till Oskarshamns kyrka, som senare utställdes och för hvilken tilldelades henne kungliga medaljen. Under det år, som följde sedan fröken Blomberg lämnat konstakademien, grep hon sig an med det förut nämnda arbetet: »Bebådelsen», som vid en utställning, anordnad af konstnärernas förening, försåldes till staten för att införlivas med dess samlingar. Förutom inköpet till staten må nämnas, att fröken Blomberg sålt ytterligare två kopior af »Bebådelsen» till enskilda personer.

Då statyn skulle huggas i marmor, begaf sig fröken Blomberg till Italien, till Florens, för att utse marmor och öfvervaka arbetet. Denna vistelse i södern blef för fröken Blomberg, liksom för så många, så väl konstnärer som »vanliga dödliga», begynnelsen till en ständig längtan tillbaka till denna del af jorden, där lifvet liksom lefves lättare och konsten alstras under lyckligare och spontanare förhållanden än under en nordligare breddgrad.

Fröken Blomberg har också sedan dess allt som oftast passerat Alperna och tillbragt längre eller kortare tid i Italien, ofta närmast i förbindelse med något arbete, som skulle utföras. Senast var det grafmonumentet för familjen Röhss i Göteborg.

De skulpturer, som smycka det ståtliga kapellet, äro tvänne grupper, en på hvar sida om ingången och framställande »Sorgen» och »Hoppet». Särskildt den förstnämnda, tycks det mig, verkar synnerligen vackert och intensivt känd. De två sörjande, en man, stående med ansiktet tryckt mot kapellets mur vid sidan af en på knä hopsjunken kvinna, som döljer ansiktet i händerna, visa båda endast sina ryggar, men dessa ryggar äro i linjeverkan och rörelse ytterst expressiva, och hela intrycket blir kraftigt och gripande. I den andra, »Hoppet», är den stående mannen enkel och innerlig i rörelsen. Taket krönes af en sväfvande figur, »Uppståndelsen», och inuti kapellet prydes en en dörr af en sjungande barngrupp i relief. Det hela är af en enkelt högtidlig och mycket ståtlig verkan; ett sällsynt storartadt grafmonument, då man hos oss i allmänhet nöjer sig med en sten, ett kors eller på sin höjd en byst af den afidne. Endast på senare tider och undantagsvis har man börjat att på ett mera monumentalt-skulpturalt sätt smycka de dödas hviloplats. Af de nämnda skulpturerna har takfiguren utförts i Rom.

I Stockholm har fröken Blomberg för Vasakyrkan skulpterat dopfunten, — några putti i hautrelief sväfvande öfver en snäckformig vattencistern. Fröken Blomberg beklagar dock det mindre tillfredsställande slututförandet af detta arbete. Tiden, som tillmätts henne för arbetets fullständiga utförande, var ytterligt knappt tilltagen, huggningen måste utföras i Sverige af tämligen därtill ovana krafter, och i det af-

görande ögonblicket, då de olika blocken skulle fogas till hvarandra, kom det till synes, att intet af måtten fullt passade, allt hade blifvit gjordt »på ett ungefär», och en hastig och kraftig bortmejsling af en massa detaljer blef nödvändig för att få fogarna att passa i hvarandra. Den stora svårigheten vid allt skulpturarbete! Alla dessa mellanhänder, genom hvilka den första lermodellen måste passera, innan arbetet står färdigt för allmänheten och då ofta, åtminstone i konstnärens egna ögon, till viss grad förvanskadt. Gipsgjutningen, bronsgjutningen, marmorhuggningen och slutligen belysningen äro faktorer af afgörande vikt för att ett skulpturverk skall kunna framstå ur sin rätta synpunkt, men om hvilka allmänheten lefver i okunnighet och därför icke räknar med inför det slutliga resultatet.

Fröken Blomberg har på senare tiden utfört två byster för nya dramatiska teatern, af hvilka särskildt, synes mig, den, som framställer skådespelaren Torslow, är gifven med synnerligt lif och stor realitet, den andra återger skådespelaren Delands frodiga och humoristiska fysionomi. Vidare har fröken Blomberg helt nyligen afslutat en sarkofag till Victor Rydbergs graf i Göteborg.

På framsidan höjer sig i relief några trädkronor, mellan hvilka breder sig en vattenyta med »De badande barnen»; det hela mycket känsligt och vackert komponerad, om än åsikterna kunna vara delade, huruvida just »De badande barnen» utgöra någon väsentlig anknytningspunkt till den hellenska skaldens och tänkarens graf. Sarkofagen är för närvarande sänd till Florens för att där huggas i marmor.

Sigrid Blombergs konst är full af energi och allvar, uttrycksfull i linjerna, enkel och personlig i uppfattningen. Af våra kvinnliga skulptörer är hon tvifvelsutan den, som har det djupaste greppet på sin konst, och hvad hon redan gifvit, kanske allra främst i »Bebådelsen», borgar för, att hennes konstnärliga krafter kunna nå högt och skapa verk, som skola fylla de stora kraf, konstnärinnan själf i första rummet sätter på den konst hon valt till sin liffsuppgift.

ELLEN LUNDBERG,
f. Nyblom.

Solidaritet.

Sammanslutning, organisation! Se där den form, som nya sträfvanen i våra dagar *måste* ikläda sig för att nå sina syften. En enda blick omkring oss och vi se bevis för den sanningen på alla områden i den utvecklingsgång, som nykterhetsfrågan, fredstanken och alla andra tidens stora rörelser tagit. Och mer och mer börja kvinnorna vakna till insikt om nödvändigheten af samling i sträfvanen för sina speciella önskemål. Den sammanslutning, som genom rösträtts-

rörelsen kommit till stånd, är ju också onekligen aktningshjudande. Men just därför, i den mån kvinnornas kraf vuxit i betydelse, har naturligtvis motståndet blifvit mera förbittradt från deras sida som — icke omvänt sig. Att hvarje tillfälle sorgfälligt utnyttjas af motståndare för att göra rösträttsrörelsen misstänkt, hindra och skada densamma är ju ingenting att förvåna sig öfver. Och understundom kan man ju ha ett ogement nöje af att läsa variationerna öfver temat: Front mot kvinnorna. Som när salig Birgitta och Anna Maria Lenngren af en förf. gräfvas upp för detta ändamål! Eller när kvinnorna förklaras ovärdiga på grund af sin — i jämförelse med männen — låga moraliska nivå! Nyligen har en artikel i en »kvinnotidning» belyst samskoleflickornas moraliska underlägsenhet i jämförelse med deras renhetspräglade gosskamrater. Artikeln, som äfven innehöll en släng åt våra studentskor, har naturligtvis funnit tacksamt och villigt gensvar i pressen. I en tidningsartikel har framställts en sinnrik kombination af lunda-studentskornas påstådda smak för kafélif och absinth med — kvinnorösträtten. Det torde i närvarande stund icke finnas någon dålig egenskap, som icke ansetts särskildt inneboende hos den kvinnliga delen af svenska nationen och på något mystiskt sätt sammanhänga med ännu icke erhållna politiska rättigheter. Men, som sagdt, angrepp från motståndare äro ju gifna.

Däremot måste man beteckna som lika oväntadt som beklagligt, när »principiella anhängare» finna lämpligt uppgifva den passiva hållning till rösträtts-saken, de eljes intaga, för att med anledning af en insändare i Dagny under rubriken »Från allmänheten» i tvenne af hufvudstadens dagliga tidningar skriva artiklar innehållande bl. a. den sedvanliga omogenhetsförklaringen mot kvinnorna i allmänhet. — I förbigående sagdt, så är det onekligen »begreppsförvirring», den där omtyckta metoden att räkna hvarje — faktisk eller blott supponerad — missgrepp af en kvinna kollektivt alla svenska kvinnor tillgodo, medan man bokför maskulina öfverträdelser på individens konto eller möjligen, om syndaren representerar en viss grupp, låter klandret falla på den berörda gruppen. Om nu syftet varit det fullt lofliga att upplysa den enligt deras mening förvillade förf. af insändaren i Dagny eller hennes eventuellt förvillade läsekrets, hvarför tog man icke då sin tillflykt till Dagnys spalter? Genom att skriva i andra tidningar riskerade ju artikelförfattarinnorna, att det enligt deras mening välbehöfliga motgiftet icke kom patienterna till del. På det sätt kritiken kom till synes, blef dess enda innebörd: angifvande af en ny angreppspunkt på rösträttskvinnorna — och ett nytt bevis på huru illa ställt det är med solidaritetskänslan hos kvinnorna. Härmed må uttryckligen sägas, att det icke är rätten till kritik, som på något sätt bestrides. Men kritiken bör väl stå i rimligt förhållande till den saks dimensioner, som kritiseras! Och man kan pretendera af dem, som kalla sig anhängare, att de — när så ske kan — välja

de former för sina åsikters framförande, som icke kunna tänkas skada själfva saken!

Skulle vi icke kunna komma därhän att *icke* göra berg af sandkorn, att *icke* utfärda kollektiva underbetyg åt kvinnorna, för hvar gång en kvinna framträder på ett sätt, som vi icke själfva gilla, utan i stället i ansvarskänsla mot en gemensam sak betona hvad som enar, icke hvad som skiljer? Att stödja det enda organ, Dagny, som ärligt arbetar för kvinnornas intressen och solidaritetskänslans väckande, är afvenledes en nödvändig sak.

Och till sist! Gifves det någon idé, som segrande brutit sig väg, utan att denna idé haft förkämpar så fyllda af sin uppgift, att de satt densamma främst af allt? Ensidighet, öfverdrift har man tillropat pionjärerna, ofta med berättigande. Men hvar stode i detta nu exempelvis nykterhetssaken, fredssträfvandet, om banbrytarne under arbetet ständigt vägt alla möjliga synpunkter för att alltid kunna gifva andra intressen det kvantum hänsyn, som mindre entusiastiska freds- eller nykterhetsvänner anse lämpligt? Svaret måste bli, att utan denna hängifvenhet för saken, hvars yttringar stundom klandrats, hade dessa rörelser icke blifvit hvad de nu äro. Låt oss behålla detta faktum i minnet, då vi skärskåda detaljer i kvinnorörelsen.

EVA N.

Diskussioner om arbetslösheten.

Vid sammanträde i förra veckan hade Kvinnornas diskussionsklubb i Stockholm uppställt arbetslösheten som ämne för diskussion. Inledningsföredrag hölls af fl. dr Axel Raphael, som i ett utförligt och synnerligen upplysande föredrag redogjorde för arbetslöshetens framträdande under olika tider och i olika länder och hvilka förebyggande eller lindrande åtgärder däremot, som vidtagits och visat sig effektiva, samt af hr Albert Forsell, som särskildt uppehöll sig vid den nu rådande arbetslösheten i Stockholm. Han framlade intressanta statistiska uppgifter angående arbetslösheten inom olika fack och nämnde bl. a., att inom grof- och byggnadsarbetarefacket ej mindre än 18 $\frac{1}{2}$ proc. redan nu voro arbetslösa, hvilken siffra på nyåret helt säkert komme att betydligt ökas.

Efter föredraget följde en kortare diskussion.

Klubben fattade följande resolution: Kvinnornas diskussionsklubb uttalar den förhoppningen, att Stockholms stad måtte för sin del göra hvad på den ankommer för att i möjligast största utsträckning minska arbetslösheten i Stockholm genom att ej inskränka arbetsstyrkan vid i gång varande arbeten och genom att snarast ingångsätta ytterligare för kommunen behöfliga arbetsföretag.

Klubben beslöt äfven att sätta sig i förbindelse med andra föreningar och uppmana dem att göra liknande uttalanden.

* * *

Vid Centralförbundets för Socialt Arbeta representantmöte i Stockholm förra torsdagen hölls inledningsföredrag af dr Raphael, af hufvudsakligen samma innehåll som föregående aftons i Kvinnornas diskussionsklubb. D:r Gunnar

Huss berörde därefter i ett kort anförande frågan om extra kommunala arbeten till lindrande af arbetslösheten, hvar efter diskussion vidtog.

Vid mötets öppnande, före inledningsföredraget, redogjorde amanuensen Marcus för en af C. S. A. verkställd undersökning af stängningstiden i butiker och affärer. De flesta affärer i Stockholm öppnas kl. 8; 50 proc. stängas kl. 9; 20 proc. tidigare och 30 proc. (däribland särskildt cigarr- och matvaruaffärer) senare än kl. 9. Tolf—fjorton timmar tyckes vara den genomsnittliga arbetstiden eller tiden för öppethållande, men äfven 15 timmar och mer förekommer. I allmänhet har man kvinnliga biträden i affärer med längsta arbetstiden.

Vid förfrågan har majoriteten af handlandena förklarat sig för kl. 8 som stängningstid, men en stor minoritet uttalat sig för kl. 7. Nästan alla äro för lagstadgad stängningstid som medel mot den alltför långa arbetstid, hvarunder handeln lider.

Utlandet.

De franska kvinnorna och förlikningsnämnden i arbetaretvister.

Olika grupper inom den franska kvinnorörelsen hafva i dagarne inlämnat en petition till deputeradekammaren med anhållan om tillåtelse för kvinnor att inträda i förlikningsnämnden i arbetaretvister.

Följande önskingar hafva framlagts:

1. Att förlikningsnämndens medlarekall bör utsträckas icke endast till arbetsgivare och kropps- och industriarbetare af båda könen utan äfven till andra löntagare, såsom handelsbiträden, tjänare, m. fl.

2. Att alla, af saken intresserade, såväl kvinnor som män, skola kunna inväljas i nämnden och hafva rätt att rösta vid frågors afgörande.

3. Att gifta kvinnor skola hafva rätt att i frågor, som röra deras arbete, plädera sin sak i nämnden utan särskildt tillstånd från sin man.

Petitionen var försedd med talrika namnunderskrifter.

Rösträttsfrågan i staten Michigan.

Staten Michigans nya författning, som nyligen vunnit stadfästelse, beviljar skattebetalande kvinnor rätt att deltaga i afgörandet af sådana frågor som beröra offentliga medels användning. En deputation af inflytelserika kvinnor, representerande olika läger, hade uppvaktat förbundsrådet och begärt att kvinnor skulle beviljas full rösträtt på samma villkor som män. Denna begäran understöddes af en petition undertecknad med 175,000 namn. Det tal, som hölls af deputationens ordförande, gjorde ett djupt intryck. Emellertid beviljades icke allmän rösträtt för kvinnor genom den nya författningen, hvaremot ofvannämnda bestämmelse om rösträtt för kvinnor på visst villkor och i en viss bestämd fråga medtagits.

Den kvinnliga rösträtten i Australien.

Från australiska kolonien Victoria meddelas att öfverhuset nyligen beviljat kvinnor politisk rösträtt. Med detta beslut har den kvinnliga rösträtten utsträckts öfver hela den australiska kontinenten. Som bekant hafva kvinnorna på Nya Seeland och Tasmanien redan förut politisk rösträtt.

Dagny 1909.

Prenumerationsanmälan.

Med det inom kort inträffande årsskiftet avslutar Dagny sin första årgång. För det intresse och den sympati tidningen mött från alla håll rundt om i landet få vi frambära ett vördsamt tack, räknande på att desamma oförminskade måtte komma tidningen till godo under det kommande året. Främst på tidningens program står alltjämt det mål, Dagny satt sig före, att samla svenska kvinnor öfver hela landet för att genom den styrka en sammanslutning — höjd öfver klassintressen och partitaganden — gifver kunna föra fram kvinnornas sak till allas och hela samhällets bästa. Men för att blifva en styrka, som man räknar med, en röst, som hörs, måste vårt lands kvinnor i ännu mycket vidare kretsar än hvad hittills varit fallet verkligen förstå nödvändigheten af en sådan sammanslutning, förstå, att de alla måste känna sig solidariska med kvinnorörelsen i vårt land. Detta våga vi också hoppas och tro på skall blifva fallet, och därför vänta vi att få räkna tusen och åter tusen nya kvinnor såsom våra prenumeranter under det kommande året.

Tidningen kommer att innehålla artiklar i de för kvinnorna viktiga frågor, som stå på dagordningen. Den aktuella af alla, den kvinnliga rösträttsfrågan, är ännu olöst. Starkt, kraftigt och värdigt vill tidningen häfda detta kvinnornas kraf, i hvilket, djupast sedt, alla andra bottna. Men hvar för sig måste äfven de andra frågorna föras fram — häfdandet af kvinnans ställning i socialt, juridiskt och ekonomiskt hänseende. Tidningen ser sig i stånd att genom utlofvad benägen medverkan af de bästa kvinnliga pennor och af de för dessa frågor mest intresserade personer

kunna lämna ingående och sakrika artiklar i dessa ämnen.

Genom en rikhaltig litteraturafdelning vill tidningen sätta sina läsare i stånd att följa de märkligaste företeelserna på litteraturens område.

Den intressanta artikelserien »Något om våra konstnärinnor» kommer att fortsätta äfven under nästa år.

Genom att låta de sakrika och gedigna artiklar — hvilka det program, som är tidningens, betingar — omväxla med lättare sådana af roande innehåll, vill tidningen vid sidan af sin stora uppgift att vara ett organ för den svenska kvinnorörelsen äfven tillgodose den önskan, som måste förefinnas hos en talrik läsekrets, att erhålla en stunds lättare lektyr.

Som Dagny önskar att stå i nära kontakt med hela Sveriges kvinnor, öppnas dess spalter beredvilligt för sådana spörsmål, som enskilda vilja taga upp, och få vi uppmana eventuella medarbetare och insändare att i sådana fall godhetsfullt vända sig till redaktionen.

Tidningen utkommer hvarje torsdag i ett 12-å 16-sidigt häfte.

Priset pr år, postarvode inberäknadt, är kr. 4.50; pr halfår kr. 2.50; pr kvartal kr. 1.25. Lösnummer 10 öre.

Prenumeration sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Annonser mottagas å tidningens expedition, 51 Mästersamuelsgatan, Stockholm.

I alla redaktionella angelägenheter torde man hänvända sig till tidningens redaktör under expeditionens adress.

Redaktionen.

Fredrika-Bremer-Förbundets stipendieinstitution. I syfte att åstadkomma flere och större stipendier från Allmänna stipendiefonden att utgå till kvinnor inom Malmöhus län har ett upprop utsändts, undertecknadt af 48 personer representerande olika samhällsgrupper inom länet. Till förmån för saken hafva tvenne dramatiska soiréer med tombola ägt rum å Akademiska föreningen i Lund och skall med vederbörligt tillstånd af konungens befallningshafvande lotterier anordnas å andra orter inom länet.

Om barnavård höll doktor Joh. Cronquist föredrag å Arbetareföreningens stora sal i Malmö och i Folkets hus

festsal i Lund tisdagen den 8:de och onsdagen den 9:de december. Föredraget berörde hufvudsakligen späda barns vård. Det framhölls i huru hög grad dödlighetsprocenten bland dessa minskades å flera barnhus genom förbättrad skötsel. Dr Cronquist meddelar, att rådfrågningstimmar för späda barns vård äro för obemedlade inrättade vid Mjölkdroppen *måndagar* och *onsdagar* kl. 12—1.

Föredragen voro anordnade af Fredrika-Bremer-Förbundets Malmökrets, som äfven, af samma för ändamålet skänkta medel, kommer att anordna föredrag i Limhamn om kvinnlig hygien.

Litteratur.

Selma Lagerlöf: En saga om en saga och andra sagor. Stockholm. Albert Bonniers förlag.

Selma Lagerlöf har i sin födelsedagsgåfva till allmänheten sammanfört några förut i kalendrar och jul-tidningar tryckta berättelser, som det är ett nöje att förnya bekantskapen med. Främst bland dessa står den redan ryktbar vordna autobiografiska skiss, i hvilken Selma Lagerlöf på sitt dämpadt innerliga och försynta sätt berättar, hur den sägenvärld, som ända från barn-
domen fyllt hennes fantasi, slutligen tog form i hennes diktning. Bilden af hennes gamla vän friherrinnan Adlersparre, som med råd och dåd grep in i rätta ögonblicket, skymtar här i vacker belysning.

Men hvad som starkast fångslar intresset är dock en ny berättelse från Dalarne, som värdigt kan ställas vid sidan af Jerusalemykeln. I »Tösen från Stormyrtorpet» har unga grefvinnan från Gösta Berlings saga fått ännu en syster, som, liksom sina föregångare, i uppförande hängifvenhet blir en hjältinna utan att själf ha en aning därom. Domstolsscenen i inledningen till berättelsen hör till det mest gripande som Selma Lagerlöf skrivit. Den beklämmande torftigheten öfver det alldagliga uppträdet i tingssalen, där bonden just står i begrepp att svärja sig fri från att lämna uppfostringshjälp till sitt barn, lysas med ens upp, då den skygga unga modern i högsta förtviflan rycker till sig bibeln för att hindra hans mened. Genom allt det låga och lumpna fångar man en skymt af en ren själ. Och man tänker med domaren: »Se där, sådant är mitt folk. Jag skall inte förarga mig öfver det, då det finns så mycken kärlek och gudsfuktan hos en af de ringaste».

Berättelsens fortsättning står ej fullt på samma höjd som inledningen, men uppenbarar dock i några nya gestalter Selma Lagerlöfs intuitiva psykologiska blick. Gamle Erland, som är så stillsam och tystlåten, att man knappt lägger märke till honom, när det går, som det skall, men som kommer och ställer allt till rätta, om något råkar i olag, är en med Ingemars-
sönerna besläktad gestalt och lika samvetsöm som de. Det är han, som förmår sin son att erkänna den misstanke för delaktighet i ett mord, som han ådragit sig, och därigenom framkallar en uppgörelse, som ställer i hjärtaste kontrast den tilltänkta brudens egoistiska stolthet och Helgas från Stormyrtorpet själfuppföring.

Ännu en ståtlig allmoge-gestalt skymtar i skissen om den rike värmlandsbonden, som skär strängarna af sin fiol för att ej tvingas att ta försteget framför den fattige spelmannen, som han vill hedra. Bokens andra spelmanshistoria visar åter Selma Lagerlöfs styrka att i sagans fantastiska omklädnad ge en själsskildring. Hon berättar där om den öfvermodige spelmannen, som småningom gripes af sommarnattens och skogs-

ödslighetens mystik och under långa timmar med förtviflan i själen får lära af strömkarlen, hvilken stympare han själf är. Men vare sig Selma Lagerlöf rör sig i sägnens eller berättelsens form, i flydda tider eller våra, bland italienarna eller bland svenskar, alltid förmår hon tränga till de djup, dit blott den äkta dikten når.

SIGRID LEIJONHUFVUD.

Folkskolans Barntidnings olika julpublikationer, tidningen Julklappen samt de små böckerna Guldslottet, Lilleputt, Trisse och Prinsessan Rosengull, komma säkerligen också i år att lifligt uppskattas af sin stora publik landet öfver. Det är sannerligen en kulturmission så stor, att dess värde icke kan öfverskattas, att till ett pris som gör dem åtkomliga för alla sända ut dessa små färgglada häften med goda och roliga sagor och berättelser och många »gubbar» till alla de små hemmens läshungriga barn.

Någon vidare redogörelse för innehållet tillåter väl knappast Dagnys utrymme, men vi måste dock få påpeka »Julklappens» stora färgplansch, »Jungfru Blåklint och hennes vänner på väg till blommornas midsommarfest», akvarell af Elsa Beskow, såsom säkerligen utgörande något af det bästa och vackraste, som någonsin är ritadt för barn.

A. G.

Dag. Festskrift, utgifven af Sundsvalls F. K. P. R. — Ett litet vackert häfte ligger framför mig. Det internationella rösträttsmärkets ädla kvinnogestalt med rättvisans båda jämt tyngande vågskålar i handen aftecknar sig hög och rank mot pärmens matta guldfond och en uppgående sols ljusa strålar. Det är den lilla festskriften, som Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Sundsvall i dagarne utgifvit med anledning af dess 5-årsfest nu i december, som bär detta symbolistiskt vackra omslag. Jag vänder på titelbladet. En känsligt skriven liten dikt af A. L. T. kommer med en försynt maning till make, son, far och bror att gifva den kvinna, som står dem nära, den röst hon begär. I »1903—1908» få vi en redogörelse af Sundsvalls F. K. P. R:s uppkomst och utveckling. En tacksamhetsadress till professorskan Ann Margret Holmgren efterföljes af en flera sidor upptagande rösträttsenquête, där vi återfinna många kända sundsvallsnamn bland de uteslutande manliga deltagarna i enquêten och af hvilka de flesta med största sympati uttalat sig för kvinnornas rösträttskraf. Att nämna alla hvar för sig af de små förträffliga bidragen i denna festskrift, tillåter mig icke tiden, huru frestande det än kunde vara. Roande och omväxlande, som innehållet är, bereder det lilla häftet läsaren ett verkligt nöje. Det slutar med en raskt och treffigt

MED dagens nummer följa prenumerationsblanketter, och få vi vördsamast uppmana våra läsare, att hvar och en måtte skaffa minst fem prenumeranter på den medföljande blanketten. * * * * *

skrifven »dramatisk handling», benämnd »Jus Suffragii», hvilken således är vår andra rösträttspjäs. Den första, »När begreppen klarna» af Frigga Carlberg, är redan bekant för Dagnys läsare.

Det är mig icke bekant om »Dag» finnes att köpa i bokhandeln. Det är att hoppas, att så är fallet, den förtjänar att blifva läst äfven utom en trängre krets.
E.

William James och "Viljan till tro".

(Hugo Gebers förlag 1908. Pris 2: 50.)

»Ingen går säker», sade en kvick människa en gång om Nobelpriset i litteratur eller invalen i svenska akademien — jag minns inte riktigt hvilketdera det gällde; men det gör ju ingenting, ty yttrandet passar lika bra om alla lotterier. Uttrycket rann mig i hågen, när Eucken fick Nobelpriset och inte William James, ty egentligen finns det ingen rimlig orsak hvarför inte den amerikanske religionsfilosofen fick det likaväl som den tyske, eller hvarför man inte åtminstone lät dem dela priset — om det nu nödvändigt skulle vara en religionsfilosof. James är ledamot af åtskilliga på svenska ytterst imponerande vetenskapliga samfund, t. ex. Preussiska vetenskapsakademien, han bär hedersdoktorsgrader från både engelska och skottska universitet lika som själfve prof. Retzius eller prof. Mittag-Leffler, och hans öfvergång från en professur i fysiologi till en annan i psykologi, från medicinare till filosof vid Amerikas förnämsta universitet behöfver inte ens i Herbarts och Lotzes djupt vetenskapliga fädernesland förefalla misstänkt. Han är 66 år gammal och har redan fått tre arbeten »af idealisk riktning» och stilistisk förtjänst öfversatta på svenska — kan man tänka ut flere nödvändiga kvalifikationer? Detta nu sagdt utan all kritik af Euckens val; själf har jag stor vördnad för dem båda, såsom vetenskapsmän, hvilkas arbeten hjälpa till att för de vetenskapligt bildade undanrödja hindren för tro. Och Ellen Key tycker af samma skäl troligen mycket illa om dem båda! Min jämförelse kan endast tjäna till att ytterligare understryka den allmänna uppfattningen af hur mycket Nobelprisets utdelande kan bero på en tillfällighet,

Det var för ett par år sedan, som William James stora arbete »*Den religiösa erfarenheten*» på sin vandring genom de europeiska språken också kom till Sverige. Vanlig religionsfilosofi är ju icke något okänt i Boströms, Vikners och Allen Vannérus' land, men här kom verkligen något absolut nytt, och de som högdraget fråga, om något filosofiskt kan komma från Amerika, de måste erkänna, att därifrån kan komma t. o. m. en ny filosofi, nämligen den experimentella religionspsykologien. Och de som tycka det höra till god allmänbildning att afsvärja all befattning med vare sig teologi eller filosofi i vanlig bemärkelse, de måste verkligen spärra upp ögonen en smula, när en fysiologi-professor framlägger ett arbete

öfver det religiösa själslifvets fenomen, grundadt på studier inte bara af olika tiders och religioners uppbyggelseböcker, utan äfven på samtida, statistiskt material, samladt ur tusentals af religiösa nutidsmänniskor ifyllda frågeformulär. »Statistik öfver omvändelser» — det låter kanske stötande för våra europeiska öron, men i grunden böjer man sig inför ett sanningssökande, som, hur pietetslöst det än kan te sig i sina metoder, dock har vördnad nog för det religiösa innehållet, att göra detta icke blott till föremål för grundlig forskning, utan erkänna det som en realitet af genomgripande betydelse och största värde för individ och samhälle.

Jag vill härmed icke säga, att James ens i sina populära arbeten bekänner sig som kristen. Man har sagt, att tillvaron af en osynlig Gud och en mening i lifvet är det enda positivt religiösa, som skulle kunna framdragas som facit ur hans skrifter, men jag skulle vilja säga, att han icke ens direkt bejakar så mycket af den religiösa tron. Och ändå ger han mera än alla rationalistiska professorer, som »med oerhörda peruker på hufvudena» författade försvar för Guds tillvaro trots det ondas existens, eller alla »en erkänd kyrkas välfödda tjänare», som med hänvisning på hjärtklaffarna eller höftledens runda senband kunde bevisa tillvaron af en god och förnuftig skapare af världen. Han tror mera på naturens mångfald än på dess enhet, mera på dess fel än på dess beprisade »ändamålseplighet», och hvad han predikar, det är dock »individens rätt att hängifva sig åt sin personliga tro på sin egen personliga risk»,

Det är egentligen den nu öfversatta boken, ett urval af »*The will to believe*» en samling populär-filosofiska uppsatser, tillkomna mestadels under hans fysiologperiod i form af föredrag för studenter, som ger någon inblick i James personliga uppfattning. Hufvudtiteln är väl vald, ty den röda tråden i denna bok är polemik mot den vanliga uppfattningen, att man ej har rätt att tro det, som icke är vetenskapligen bevisadt. Hur väl minns jag inte mitt eget hufvudbry inför det bekanta yttrande, som tillskrifves både Pasteur och Renan: »Le plus grand mensonge du monde c'est de croire une chose, parcequ'on veut qu'elle soit vraie.» Som vi se, är detta alldeles liktydigt med Huxleys ord om att »våra efterkommande ej skola ha nått osedlighetens djupaste djup, så länge de hålla fast vid den

enkla regeln att ej låtsas sig tro något, som de ej ha grundade skäl att tro, blott för att skaffa sig någon fördel genom att så låtsas!» James visar föga barmhärtighet mot detta slags »vetenskapliga» nit. »Då sådana män», säger han, »säga oss huru syndigt det är att vara kristen på 'otillräckliga grunder', så är otillräckligheten i själfva verket det sista de tänka på. Det finns för dem tillräckliga bevis, men visserligen i motsatt riktning. De tro så fast på en antikristlig världsordning: kristendomen är för dem från början en död hypotes. Hvarför bry sig sådana personer inte om t. ex. vittnesbörden för telepatiens verklighet? Emedan de, som en framstående biolog sade, hysa den åsikten, att äfven om något sådant vore sant, så borde de förena sig om att undertrycka och förhemsiga det. Det skulle ju göra omintet naturens likformighet och alla möjliga andra saker, utan hvilka den exakta vetenskapen icke kan utföra sitt arbete!» *Vi måste lära känna sanningen och vi måste undvika misstag* — detta är de första stora buden för alla, som eftersträfvat kunskap, och man kan indela människorna i sådana, som företrädesvis söka sanningen eller företrädesvis undvika villfarelsen. Naturvetenskapen har förälskat sig i det senare, den har rent af satt oron för att begå misstag i system, och den har alldeles upphört att intressera sig för sanningen som sådan. Blott sanningen som tekniskt verifierad intresserar den. Hellre förlust af sanningen än riskera möjligheten af ett misstag.

I själfva verket äro dock dessa tviflande vetenskapsmän med deras förnämna agnosticism lika naivt väljande och lika dogmatiska som de kristna — utan att veta det. Om man säger: »Gör intet val, utan låt frågan förbli öppen», så är äfven detta, när det gäller frågor, som icke kunna afgöras på intellektuella grunder, en känslouppgörelse och förknippad med samma risk att gå miste om sanningen. Tro och tvifvel äro båda aktiva förhållningssätt och förknippade med handling. Äfven agnostikern inlåter sig på en vadhållning; han håller på de öfriga hypoteserna mot tron, likasom den troende på den religiösa hypotesen mot de öfriga. Att predika skepticism för oss som en plikt, tills man funnit bindande bevis för religionens sanning, innebär sålunda det påståendet, att det gent emot den religiösa hypotesen är visare och bättre, att vi låta oss bestämmas af vår fruktan för att den kan vara en villfarelse än af vårt hopp, att den är med sanningen öfverensstämmande.

Villfarelse som villfarelse, säger dock James torrt; hvad finns det för bevis för att en villfarelse, förorsakad af en förhoppning, skulle vara så mycket värre än en villfarelse, förorsakad af fruktan? Det är detsamma, som om en general sade till sina soldater, att de hellre borde hålla sig borta från drabbningen än att riskera ett enda sår. Eller som om en bergvandrare, som står vid en afgrund, hellre riskerar att fastna och frysa ihjäl i snömassorna än att söka efter en utväg, äfven med risk att omkomma i djupet. »Där tron på ett

faktum kan medverka till frambringande af detta faktum, där skulle det vara en vansinnig logik, som påstode, att en tro, som går före det vetenskapliga beviset, vore den djupaste osedlighet.» »Är det inte pur dogmatisk dårskap, då man säger, att våra inre intressen icke kunna ha något sammanhang med krafter, som den förborgade världen kan innehålla? I andra fall hafva aningar, som stödja sig på inre intressen, visat sig profetiska nog. Tänk på vetenskapen själf. Utan ett trängande inre behof hos oss efter ideella logiska och matematiska harmonier skulle vi aldrig funnit bevis för att sådana harmonier ligga förborgade mellan denna grofva naturliga världs alla rännor och luckor. Men det inre behofvet att tro, att denna naturliga värld visar hän på någonting, som är andligare och evigare än den själf, är hos dem, som erfara det, fullt lika starkt och befallande som någonsin det inre behofvet efter likformiga kausallagar i en facklärd hufvud. Hvarför kan icke äfven det förra vara profetiskt?» Att tron är nödvändig, då det gäller att taga ställning till universum, betona våra dagars filosoferande naturforskare, men hvarför skulle den endast vara berättigad, när det gäller läran om naturens oföränderlighet?

»I ett sådant fall som detta är det både klokt och modigt att tro hvad som öfverensstämmer med edert behof, ty blott genom en sådan tro blir behofvet tillfredsställt. Optimism och pessimism äro definitioner på världen, och våra egna reaktioner mot världen medverka till att bestämma definitionen. Detta lif är värdt att lefva, då det i sedligt hänseende är hvad vi göra det till. Det finns sanningar, hvilkas verklighet tron ej blott bekänner, utan hvari den äfven är en medbestämmande faktor, och i fråga om sådana sanningar är tron ej blott tillåten utan outhärlig. *Sanningarna bli ej sanningar, förrän tron gjort dem därtill.* Då sålunda beviset icke är för handen, förrän jag handlat, om jag genom mina handlingar själf kan bidra till att göra universum moraliskt, om tron själf är en moralisk handling, jämförlig med att rösta med ett parti, som ännu ej är säkert om seger — hvad ger då vetenskapsmännen rätt att förneka mitt väsens djupast tänkbara funktion? Tviflet är ju själf ett beslut af den mest vidtgående praktiska betydelse, därför att det ofta är praktiskt omöjligt att skilja tviflet från den dogmatiska förnekelsen. Den som förbjuder sig själf att tro på Gud, plikt, frihet och odödlighet, han kan måhända i intet fall skiljas från den, som dogmatiskt förnekar allt detta. Tron är beredvillighet att handla för en sak, hvars lyckliga utgång icke är på förhand garanterad. Det kan, om man så vill, vara en mycket »innehållsfattig» tro, utan hvarje dogm och hvarje definition; men den blotta tillförsikten att denna naturordning icke är det sista ordet, utan blott en symbol, kan vara tillräcklig för att finna lifvet värdt att lefva. Allt hvad människohjärtat behöfver är, att man ger det en möjlighet. Det är redoboget att försaka visshet i universella

frågor, om det blott får känna, att det äfven med hänsyn till dem äger samma oförytterliga rätt att våga något, som det icke ens i drömmen skulle falla någon in att förvägra det i de obetydligaste praktiska angelägenheter.»

För att kunna ge en verklig föreställning om denna originella bok har jag ansett mig böra ge ett referat, mestadels bestående af direkta anföranden ur boken. Och det ligger mig om hjärtat, att »Viljan till tro» verkligen skall få bidra till julfriden i många hem i år. Förstå mig nu rätt: den är ingen uppbyggelsebok i vanlig mening; det naiva bejakandets människor, som aldrig vetat hvad tvifvel vill säga, de behöfva den ej. Och naturligtvis är det ingen bok att slöa bort en juldagseftermiddag öfver. Men för de många, som en gång sett den vetenskapliga sanningens omötlighet i ansiktet och halft skamset be denna om ursäkt för sin outrotliga längtan efter mening med sitt lif — för dem kan denna bok bli en glimt af »ett stort ljus». — *Tro är mod*, men du har inte bara *rätt*, utan också *plikt* att vara modig. »Verklighetens innersta harmonier med de krafter du äger.» Du har ditt lif i din egen hand, »i ditt inre väsens villighet eller ovillighet». Låt oss våga något, »låt oss söka vår lag i något annat än i våra känslor, och det skall gå oss alldeles som då man vid uppvaknandet ur en feberdröm finner sig omsluten af nattluftens heliga stillhet och svalka.»

LYDIA WAHLSTRÖM.

Från allmänheten.

Svar till Viola Björk!

Min bästa »fröken!»

Det var en lång klagovisa Ni serverade oss i N:o 44 af Dagny, och har Ni verkligen genomgått allt det Ni där skildrar, så beklagar jag Er af hjärtat. Det är synd att Ni alltid kommit till så dåliga och taktlösa familjer. Hade Ni i stället råkat på snälla och välvilliga människor (ty sådana finnas ock), så förmodar jag, att Ni med Er eminenta berättartalang ej skulle uraktlåtit att dikta en »Hög Visa» om alla Edra glada erfarenheter. Men Ni har tydligen alltid råkat illa ut.

Emellertid, låt mig för en stund få ta Er uppmärksamhet i anspråk. (Ni har väl ändå trots allt rättighet att läsa en smula, sedan Ni lagt Er på kvällen. Hur Ni fick tid att skriva den långa tidningsartikeln i Dagny, begriper jag ej). Alltnog, jag är ingen »fröken»; tvärtom tillhör jag det af Eder afskydda släktet husmödrar och har (jag nästan darrar att tala om det) verkligen själf varit nog hjärtlös att ha »fröknar» i mitt hem. Ni kan ej tänka Er hvilka präktiga flickor! De ha ej likt Er varit som »luft», men i stället som solstrålar, de ha ej haft rang efter katten utan varit mina förtrogna vänner. De ha delat mina bekymmer och äfven min glädje, de

ha delgifvit mig sina egna förhållanden och intressen, och jag har varit stolt att få visa mina vänner hvilka präktiga, rara flickor jag haft i mitt hem. Men nämn mig en fröjd, som varar beständigt! Min sista »solstråle» reste i somras. Hon skulle gifta sig. Nog unnar jag henne all lycka i världen, men jag var ändå nog själfvisk att gråta, gråta, gråta, då jag såg sista skymten af henne på tåget. Jag förmodar, att Ni klandrar mig djupt för min själfviskhet.

Af alla goda erfarenheter jag gjort i den vägen, hade jag emellertid i min enfald kommit till den öfvertygelsen, att alla »fröknar» voro änglar, som bara behöfde komma in i mitt hem för att välsignelserna skulle spira upp ikring dem, som ogräs höll jag på att säga. Därför antog jag också utan tvekan en välrekommenderad flicka, och min fjärde »fröken» höll sitt intåg i mitt hem i sällskap med fyra koffertar. Men den gången blef det ingen solstråle af, och inte blef hon »luft» heller, det vill jag lofva. En mer skrymmande möbel har jag aldrig haft i mitt hem. Hon syns, hon hörs, hon märks, så det förslår. Hon har förut innehaft platser i oändligt förnäma hus, där hon varit uppuren, firad, fjäsad, beundrad. Ej en dag har förut gått för henne utan nöjen. Hon har oändligt många fina vänner, hvars olika förhållanden naturligtvis intressera mig ofantligt. Hon finner mitt hem för tyst, våra vanor odrägligt hvardagliga, vi roa oss för litet. Hon har tråkigt med ett ord. Hon är musikalisk, ty hon gnolar, hvisslar och sjunger slagdängor, då hon hvilar sig från att meddela mig alla sina intressanta erfarenheter. Min man och jag krympa ihop dag för dag inför denna imposanta företeelse. Vi skämmas för vårt stilla hvardagslif, vi tycka det är futtigt, att vi ej ha sidenklädda möbler, och beklaga, att vi ej ha en salong i stället för vårt enkla hvardagsrum. Vi vilja aldrig mer nämna våra stackars umgängesvänners namn, och be om ursäkt, att vi ej ha supé eller bevista någon sådan åtminstone en gång i veckan. Jag har tröttat ut mig själf med att försöka roa min fröken, fast hon naturligtvis ändå föraktar resultatet af mina ansträngningar. Jag trifs ej längre i mitt hem, där jag känner mig som en nolla, och där jag blifvit en öfverflödig och fridlös person. Hon tar ordet från mig och utdelar befallningar till mina jungfrur i mitt ställe; hon bestämmer hvad mina barn skola äta, när de skola sofva, promenera, leka. — Se där en del af mina lidanden under de sista månaderna! Men Ni skänker troligen min arma »fröken» hela Ert medlidande.

Hvad jag med detta vill säga är, att om folk i allmänhet, de må nu vara »fröknar» eller husmödrar, äro hjärtlösa, taktlösa, ouppfostrade och anspråksfulla, så reformerar man dem ej genom bittra tidningsartiklar. Lifvet får väl bli deras läromästare, om de kunna ta emot dess lärdomar. Något system eller några paragrafer dem till efterrättelse lära ej hjälpa stort.

Elsa Törne har rätt i, att en hushållsfröken med 100 kr. i kontant lön har bättre i ekonomiskt hänseende än en kontorsfröken med 1,000 kr. De 900 åtgå troligen till helinackorderingar, och sen kan Ni väl räkna ut, hvem

som blir mest omhuldad eller som få mesta valutan för resten. En hushållsfröken går för resten aldrig under 15 kr. i månaden; mången gång har hon mycket mer. Ni har däremot rätt i, att våra »fröknar» böra få sin fritid, då de få sköta sina intressen. Detta bör vara till fromma för båda parterna och är väl alls ej omöjligt att genomföra.

Till sist ber jag att få hemställa, huruvida det är rätt, att i dessa tider, då den bildade flickan börjar återvända till arbetet inom hemmet såsom både mera hälso- samt och mången gång mera lönande och då vi husmödrar så väl behöfva hennes hjälp, huruvida det är rätt, säger jag, att genom tidningsartiklar som Eder ut- så misstro och missbelåtenhet å ömse sidor. Vore det ej mera värdigt en kvinnosakskvinna, (hvilket jag förmodar Ni är), att i stället söka förena de båda parterna, som behöfva hvarandra. Arbetet inom hemmet är ett mycket viktigt arbete, viktigt att det utföres med system och ordning; husmodern behöfver därför intelligenta och skolade krafter till hjälp, i synnerhet i dessa tider, då allt fördyras och då tid mer än någonsin är pengar. De unga flickorna behöfva hemmen, där de få huld och skydd, en god existens och mycket därjämte. Vore det ej en kvinnosaksgärning, så god som någon, att söka tillföra hemmen goda arbetskrafter, att söka återskänka arbetet inom hemmet, den ära och heder det varit på god väg att förlora. Att påvisa, att en stackars husmoder, som måste ta främmande till hjälp i sitt hem, är i sin fulla rätt att fordra valuta för hvad hon ger, att hon kan vara behjärtad, välvillig, att hon kan vara en bra människa, inte bara en buse. Den gärningen, menar jag, att Elsa Törne håller på att utföra, och äfven om hon kan ta miste i något, så är hon värd ett ärligt tack från alla dem, som veta hvad det vill säga att förestå ett hem, n. b. om trefnad och ordning där skola upprätthållas.

KVINNOSAKSKVINNA OCH HUSMODER.

Notiser.

Kvinnans anställande i kommunens tjänst. Som bekant ha en del af stadens nämnder och styrelser afgifvit yttrande angående hr Kjellbergs motion angående kvinnans anställande i större utsträckning i kommunens tjänst. Beredningsutskottet har nu hemställt, att motinen tillika med hr Lindhagens motion om fast anställning för rit- och skrifbiträden hos kommunens verk skall öfverlämnas åt den af stadsfullmäktige tillsatta lönered- lerings- och normalarbetsdagskommittén.

Med anledning af kommitténs tillsättande af styrker utskottet för närvarande samtliga från nämnder och styrelser inkomna löneredlingsförslag.

Statsunderstöd till kvinnlig trädgårdsskola. Föreståndarinnan för trädgårdsskolan för kvinnlig ungdom vid Agdatorp i Nettraby socken, Blekinge, Ida Schmidt, har hos k. m:t gjort ansökan om ett statsbidrag för skolans verksamhet af 600 kr. under 1909. Landtbruksstyrelsen hemställer också att k. m:t måtte tilldela föreståndarinnan för den ifrågavarande skolan det begärda anslaget under villkor att hushållningsällskapet inom orten tillskjuter

minst enahanda belopp för samma ändamål, att en fri- elev skall äga åtnjuta undervisning i skolan, att landt- bruksstyrelsen skall äga meddela erforderliga föreskrifter rörande skolans verksamhet äfvensom utföra inseendet öfver densamma samt att det skall åligga föreståndarin- nan att före utgången af 1909 afgifva redogörelse till landtbruksstyrelsen öfver skolans verksamhet.

Majblomma äfven nästa år. Den s. k. Majblomman kommer äfven 1909 att försäljas till förmån för samma ändamål som i fjol. Programmet för försäljningen på 1 maj blir i hufvudsak lika med det i år tillämpade.

Föreningsmeddelanden.

Den fängslade modern — Sindings konstverk — har tjänat som motiv för en af fru Helen Sjöstedt författad dikt, hvilken af henne upplästes såsom prolog vid en af F. K. P. R. i Göteborg den 22 sistlidna november an- ordnad musikalisk-dramatisk soaré. — Denna prolog, tryckt å kartong och med en fint utförd reproduktion af samma konstverk, har nu utgifvits af Göteborgsföreningen, och tillhandahålles mot 20 öre pr exemplar af föreningens sekreterare, fröken Hildur Öijer, Göteborg. Profexemplar sändes mot 20 öre i frimärken.

Den vackra bilden torde blifva en lämplig jul- och nyårshälsning från och till rösträttsvänner landet rundt.

Sundsvalls F. K. P. R:s fem-årsfest. Den 10 de- cember firade den kvinnliga rösträttsföreningen i Sunds- vall 5-årsdagen af sin tillvaro med en anslående fest på Sundsvalls teater. Det omväxlande programmet upptogs af sång, musik, deklamation, plastisk dans samt en pjäs, författad för tillfället och benämnd Jus Suffragi, hvilken återfinnes i den festskrift, som utgafs samtidigt och hvilken vi omnämnt på annat ställe i tidningen. Den vackra festen afslutades med en tablå.

Eslöfs F. K. P. R. hade torsdagen den 10 d:s arran- gerat sin första offentliga föreläsning under verksamhets- året. Öfver ämnet »Arbetsförmedling» hölls föredrag af herr N. Skogh, föreståndare vid Malmö arbetsförmedlings- anstalt. Tal. gaf att börja med en kortare historik öfver arbetsförmedlingsidéns utveckling och därefter några sta- tistiska uppgifter rörande dylika anstalters verksamhet i våra dagar, siffror, hvilka tydligt visa behöfligheten af desammas upprättande i tätt befolkade trakter. Härefter öfvergick tal. till de planerade arbetsförmedlingsanstal- terna i Skånes större samhällen och nämnde därvid Es- löf som en af de påtänkta platserna.

Frågan var till yttermera aktuell inom orten, då kö- pingens kommunalfullmäktige f. n. hafva ärendet under behandling.

Föredraget var besökt af ett 100-tal personer, däri- bland åtskilliga kommunalfullmäktige.

En ny F. K. P. R. bildades i Mjellby, Blekinge, den 13 dec. efter föredrag af fru Augusta Tonning. Till ord- förande och centralstyrelsemedlem valdes fröken A. Ros- sach, till centr. suppleant fru Anna Olsson. Föreningen anslöt sig till Landsföreningen.

Breflåda.

En af rösträttsföreningens arbete lifligt intresserad medlem an- modas uppgifva sin adress för redaktionen i och för korrespon- dens.

Red. af Dagny.

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädpris är kr. 4: 50 för 1/4, 2: 50 för 1/2, och 1: 25 för 3/4 år

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1: — för hvarje helårs, 50 öre för hvarje haltårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat minst 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (ej anorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditioner adresseras:

DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.

Kemisk Tvätt.**A.-B. Nya Blå Hand,**

— Stockholm. —

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halva priset eller 7 1/2 öre pr mm.)

UNDERVISNINGSVAN väf- och handarbetslärarinna söker plats för våren. Högsta betyg från H. V., Lundinska kuisen, Nääs m. m. Svar till »Våren 1909», Kristinehamn p. r.

UNG BILDAD FLICKA af god familj önskar plats som sällskap och hjälp. Är gärna behjälplig med läxläsning och barnens skötsel. Svar till »E. J. Familjemedlem» under adr. S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

PRÄSTDOTTER, med vana vid skrif- och expeditionsgöromål äfven fullt hemmastadd i väfnad samt villig att deltaga i husliga göromål, önskar plats på nyåret i god familj. Svar till »Prästdotter», under adress S. Gumæli Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

EN UNG, bildad Finska, som är arbetsam och barnkär, med teoretiska och praktiska erfarenheter i ett hushålls skötande samt van vid handarbete, önskar plats i god familj i Stockholm. Ett vänligt bemötande samt tillfälle att grundligt sätta sig in i svenska språket är hufvudsaken. På lön fästes ej så mycket afseende. Svar emot ses tacksamt till »Aino M.», Enköping, p. r.

UNDERVISNINGSVAN, musikflicka, som genomgått 8-kl. läroverk, söker till vårterminen plats som guvernant. Sökande har under en tid vikariatet vid realskola och kan förete de bästa rek. därifrån och från plats i familj. Svar till »Skånska», Forsmöllan, Klippan.

Litteratur:

Skrifter utgifna af Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

- N:o I, Till Regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelser i Rösträttsfrågan 1905—1906 —: 50
- » II, Gustaf A. Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex.) 6: —
- » III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt..... —: 50
- » IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor..... —: 10
- Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn —: 10

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm flygblad:

- N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt..... —: 05
- » 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt? —: 10
- » 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt? —: 10
- » 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt ... —: 10
- » 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten? —: 05
- » 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen..... —: 10
- » 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan ... —: 15
- » 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen —: 05
- Minneslista..... —: 05
- Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning ... (—: 75) —: 60

- Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter..... —: 10
- Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen..... —: 45
- Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre —: 25
- Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt. Svar till herr Adolf Hallgren —: 25
- Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt —: 25
- Karl M. Lind: Kvinnornas rösträttskräf —: 25

Ofvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvireras från F. K. P. R:s i Stockholm expedition Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—5 e. m. samt dessutom onsdagar kl. 7—8 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen nr:s 1—8 lämnas 25 proc. rabatt.

— Husmoderskolan i Karlstad —

börjar sin 4:de lärokurs den 26 Januari 1909. Undervisning meddelas - - i födoämneslära, hälsolära, matlagning, sjukvård, sömnad m. m. . .

Ref.: Landshöfdingskan Fru Emma Dyrssen, Fröken Ida Norrby, Förest. vid Fackskolan för huslig Ekonomi, Uppsala, m. fl.

Anmälan helst före denna månads slut. — Prospekt på begäran.

Tel. 8 12.

Nancy Enwall.
Föreståndarinna.

SJUKSKÖTERSKA med flera års praktik, äfven van vid sinnessjuka, önskar privatvård eller fast plats. Svar till »Sjuksköterska», Tidningskontoret Humlegårdsg. 9.

LEDIGA PLATSER.**Vikariat.**

Vid *Majornas Elementarläroverk för flickor* finnes plats ledig för en vikarierande lärarinna under instundande vårtermin. Undervisningsämnen: Kristendom t. o. m. sjätte klassen samt svenska och geografi i ett par lägre klasser. Kompetensvillkor: afgangsexamen från Högre lärarinneseminarium eller motsvarande. Lönen utgår efter 1,400 pr läsår.

Ansökningar, ställda till Styrelsen, kunna insändas till föreståndarinnan, Karl Johansg. 16, Göteborg, före den 15 dec.

S. T. G. 27714

Receptbok till konditori- och tébrödsbaket.

En bok med denna titel och innehållande 139 recept till bakelser och tébröd finnes tillgänglig hos rikets bokhandlare till ett pris af kr. 1: 50. Utgifvarinnan af boken mottager elever i bakning samt reser äfven på begäran bort och meddelar undervisning. Bref adresseras till: Utgifvarinnan af receptboken, fröken Kr. Andersson, Mölndal, p. r.

Rodenstamska**Slöjd- och Hushållsskolan,**
Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolkökslärarinnekurs. Slöjdlärarinnekurs.

Orientaliska Mattor

och öfriga Afpassade mattor, såsom Smyrna, Argaman, Kosmos, Radium, Axminster, Kidderminster, Rockminster, Velvet, Brüssel m. fl. i alla kvalitéter och storlekar : : : : :

Engelska Magasinet — Drottninggatan 31

Nyheter för säsongen

i stort urval.

Billiga priser i Pelsvaruaffären, Drottninggatan 26.

Riks. 28 40.

Allm. 52 08.

D. Forssells Söner & Co Effr. H. A. B.

Stockholms Dagblad.

STA 217446

som har pressens bästa kvinnliga pennor till sitt förfogande, vill och vet alltid något värdefullt i de ämnen, som på allvar intresserar kvinnovärlden och hemmet.

Stina Quints välkända, af alla barn efterlängtade julpublikationer Julklappen, Guldslottet, Lilleputt, Trisse och Rosengull äro nu utkomna och erhållas i skolor och boklädor.

Till Julen

ha på **Albert Bonniers** förlag utkommit följande arbeten af våra **kvinnliga författare.**

SELMA LAGERLÖF:

En saga om en saga och andra sagor. Med förf:s porträtt i färgtryck. 3: 50, inb. 5 kr.

MARIKA STJERNSTEDT:

Genä. En kvinnoprofil. 3: 75.

MATHILDA ROOS:

En moders dagbok och andra berättelser. 2: 50.

MATHILDA MALLING:

Ninas bröllopsresa. 2: 50, inb. 4 kr.

MÄRTA STARNBERG:

Bakom förhänget. En lefnads-historia. 3: 50.

CHRISTINA NILSSON:

I yttersta mörkret. Berättelse. 2: 25.

ANNA WAHLENBERG:

Människokännaren. Pjäsa i fyra akter. 2: 25.

Två memoarverk af största intresse:

VICTORIA BENEDICTSSON

(ERNST AHLGREN).
En självbiografi, ur bref och anteckningar. Samlade och utgifna af *Axel Lundegård*. 2:a omarbetade uppl. 6: 75.

MALLA MONTGOMERY-SILFVERSTOLPE:

Memoarer utgifna af *Malla Grandinson*. I Barndoms- och ungdomsminnen. 6 kr., inb. 8: 50.

Ullgarn,

Svenskt och Engelskt för hand- och maskinstickning samt till väfnad, Hamburgergarn, Zéfir- och Kastergarn, Carmen-, Tua- och Andalusigarn till Schalar. Oblekt, Blekt och Crémefärgadt Fiskegarn till Gardiner, Glansgarn, Mattvarp, Mattskedar och finare Väfskedar, allt till lägsta priser i

Axel Hindersons Garnbod, Hötorget 13.

Hygieniska Skodon

tillverkas för Herrar, Damer o. Barn.

OBS! Prisbelönta af Dräkt-Reformföreningen.

Skodon tillverkas äfven efter modern fason.

Allt arbete utföres noggrant och af bästa material.

P. Gust. Pettersson.
52 Drottninggatan 52.

Ylleklädningar

i afpassade bitar 7 m. Vacker svart, blå, brun ell. grå, extra god $\frac{1}{2}$ -ylle damcheviot, 70 cm. bred, erhålles till endast 4,65. OBS! 1,000-tals klädningar säljas af detta tyg årligen. Bluslifestyg $2\frac{1}{2}$ m. Vacker, randig eller rutig velourflanell, 70 cm. bred, till 1,40. Tagas 7 bitar, lämnas den 8:de gratis. **Otto Oskarson**, G:a Kungsholmsbrogatan 23 A, Stockholm.

Succès-Kjolen "Campania"

Instickade svarta breda ränder på grå fond!
Elegant sits.

Pris 14: 50.

Postförsändes om framlängd och midjebreidd uppgifvas.

Kr. 14: 50

Succès-Blusar "Brabant"

Spachtel med Tyllfoder!

Fenomenalt pris: 12 kr.

Passande julklapp! Postförsändes om hals- och bröstvidd meddelas

Kr. 12: —

Endast

hos

F. W. Campanius,
Stockholm 2.

Ett kaffes arom

är till stor del beroende på konstruktionen af de maskiner, på hvilka det är rostadt, ju bättre maskiner man använder vid rostningen, desto mera fullkomligt utvecklas aromen, under det alla ohälsosamma ämnen aflägsnas.

Karlbergs Specialblandning à l: 50 pr kg.

består af flera ädla kaffesorter sammanblandade samt rostas på nutidens förnämsta rostningsmaskin i eget förstklassigt rosteri.

OBS! Renaste smak, högsta arom samt mest omtyckta kaffe i marknaden. Till landsorten mot efterkraf.

K. W. Karlberg

Mäster-Samuelsgatan 10,
(hörnet af Norrlandsg.)
Kaffeaffär En gros & en Detail.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Något om våra konstnärinnor. VIII. **Sigrid Blomberg.**

Af *Ellen Lundberg, f. Nyblom.*

Solidaritet. Af *Eva N.*

Diskussioner om arbetslösheten.

Utlandet.

Dagny 1909. Prenumerationsanmälan.

Selma Lagerlöf: En saga om en saga och andra sagor. Af

Sigrid Leijonhufvud. — **Folkskolans Barntidnings julpublikationer.** Af *A. G.* — **Dag. Festskrift,** utg. af *Sundsvalls F. K. P. R.* Af *E.*

William James och »Viljan till tro». Af *Lydia Wahlström.*
Från allmänheten.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Breflåda.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt (Tidningstaxa n:r 5) eller bokhandel.